

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-4-80-39>

УДК 821.521

Вознюк Г.А.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ДЖЕРЕЛА ПОХОДЖЕННЯ ПЕРСОНАЖІВ ЗБІРКИ ЙОСАНО АКІКО «СКУЙОВДЖЕНЕ ВОЛОССЯ»

Анотація. Стаття присвячена аналізу джерел походження персонажів збірки видатної японської поетеси Йосано Акіко (1878 – 1942) «Скуйовджене волосся» (1901 р.). Творчість поетеси належить до романтичної течії в японській літературі – «романшюгі», яка відзначалася великим прагненням до запровадження нових підходів у літературній творчості. Виключну цікавість для течії становила європейська література. У нашому дослідженні ми наводимо яскраві приклади нових для японської літератури європейських образів, якими послуговувалася Йосано Акіко; ряд традиційних образів, джерелами яких є класична японська література; образи персонажей, що мають біографічне походження; а також образи, що засновані на абсолютно новаторських рішеннях поетеси. Поетичний доробок Йосано Акіко залишається актуальним для дослідження впливу, який він мав на становлення японської літератури ХХ сторіччя, а також для розуміння складних процесів змішання нового європейського та традиційного японського, яке відбувалося в усіх сферах культурного життя тогочасної Японії.

Ключові слова: персонаж, японський романтизм, вірші танка, європейські та традиційні образи персонажей, персонажі біографічного походження.

Vozniuk Hanna

Taras Shevchenko National University of Kyiv

THE ORIGIN OF THE CHARACTERS IN "THE TANGLED HAIR" COLLECTION OF POETRY BY YOSANO AIKIKO

Summary. The article is devoted to the origin analysis of the characters in "The Tangled Hair" (1901) collection of poems by the famous Japanese poetess Yosano Akiko (1878-1942). Her poetry belongs to the romantic movement in Japanese literature – "romanshyugi", which was marked by a strong desire to introduce new approaches in creative writing. The members of that movement had a particular interest in European literature. Yosano Akiko is considered to be one of the most interesting poets of Japanese literature of the early twentieth century. "The Tangled Hair" collection has received great popularity, despite the fact that many people criticized Akiko's creative writing for erotic elements she included. Akiko was able to demonstrate a fresh look and such a seemingly entrenched poetic genre as *tanka* (5-7-5-7-7) and prove its flexibility and versatility. It was the first step to the renovation of *tanka* genre in modern Japanese literature. In our study, we provide the examples of the characters which have European origin and are new for Japanese literature; a number of traditional images, the sources of which may be found in classic Japanese literature; the characters of biographical origin; as well as the images based on the poet's utterly innovative decisions. Yosano Akiko's poetry remains relevant to the study of the influence it had on the development of twentieth-century Japanese literature. Its study gives us the understanding of the complex processes of blending the European and traditional Japanese style that took place in all spheres of cultural life in Japan at that time. The relevance and novelty of our study is that the question of the origin of the characters of Yosano Akiko's poetry, including her debut collection of poems, "The Tangled Hair," has not yet been comprehensively studied by Ukrainian scholars.

Keywords: character, Japanese romanticism, *tanka* poems, European and traditional characters, characters of biographical origin.

Постановка проблеми. Йосано Акіко (1878 – 1942) одна з найцікавіших поетес японської літератури початку ХХ сторіччя. У 1901 році вона опублікувала дебютну збірку, яка мала назву «Скуйовджене волосся» (『みだれ髪』 – «Мідарегамі») та містила 399 віршів жанру *танка* (5-7-5-7-7). Ця збірка принесла поетесі велику популярність, не зважаючи на той факт, що багато людей критикували творчість Акіко за надмірну відвертість, яка не була притаманною тогочасному японському суспільству, яке все ще зберігало свої консервативні риси на всіх рівнях життя людини.

Персонажі збірки «Скуйовджене волосся» становлять виключний інтерес для дослідників японської поезії, оскільки джерела їх походження відображають складні процеси змішування традиційного та нового, запозиченого з Європи матеріалу, які відбувалися в усіх сферах літератури. Творчість поетеси дослідники відносять до

романтичної течії (ロマン主義 – «романшюгі»), яка виникла під впливом літератури Європи, однак це не означає, що Акіко повністю відмовилася від японської поетичної традиції. Поетесі вдалося продемонструвати свіжий погляд та такий, здавалося б, закостенілий поетичний жанр як *танка*, довести його гнучкість та багатогранність.

Аналіз джерел походження персонажів збірки «Скуйовджене волосся» дає змогу прослідкувати появу нових європейських та звернення до традиційних японських образів, які вміло поєднувала Акіко в своїй літературній творчості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Творчість Йосано Акіко досліджувалася японськими науковцями: Сатаке Кадзухіко – «Дослідження антології «Скуйовджене волосся» і повний коментар до неї» («Дзеніяку «Мідарегамі» кенкю», 1957) та Іцумі Кумі – «Критична біографія Йосано Хіроші та Акіко» («Хьоден Йосано Хіроші Акіко», 2007). Серед західних науковців, які

досліджували творчість поетеси, зокрема аналізували персонажів її віршів, ми можемо виділити Дж. Бейчман та її роботу «Embracing the Firebird» («Ухопивши жар-птицю», 2002). Серед українських дослідників, які зверталися до творчості поетеси є О.В. Гаєвської. Перекладали вірші Йосано Акіко українською мовою М.С. Федоршин та І.П. Бондаренко.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Актуальність та новизна нашого дослідження полягає у тому, що питання джерела походження персонажів поезій Йосано Акіко, зокрема її дебютної збірки віршів «Скуйовджене волосся» досі комплексно не досліджувалося українськими науковцями. Творчість поетеси мала великий вплив на подальший розвиток японської літератури у ХХ сторіччі, тому її літературний доробок має виключний інтерес для науковців.

Мета статті. Метою нашого дослідження є аналіз джерел походження образів персонажів збірки Йосано Акіко «Скуйовджене волосся», зокрема виділення походження образів з європейської та японської літературних традицій, автобіографічне походження, а також абсолютне новаторство у створенні персонажів.

Виклад основного матеріалу. Персонажем називається образ дійової особи, що виступає як об'єкт розповіді у творі, сприймається як жива або умовно жива істота. У цьому ж значенні часто використовуються поняття «герой» чи «дійова особа» [3, с. 143]. Персонажі віршів Йосано Акіко, зокрема її збірки «Скуйовджене волосся», були надзвичайно різноманітними. Серед них були боги, жінки, що мали в собі і людське і божественне, боги кохання (*коі но камітами*), купідони (*варава*), жінки Середньовіччя, художники (*едакумі, еші*), дзен-буддійські монахи (*со*), шанований вчитель (*ші*), молоді діви (*отоме*), ченці-служники, молоді танцівниці (*майхіме*), мандрівники, жінки із невеликих японських готелів, пари закоханих, пастух (*ушікай*), бог ночі (*йору но камі*), а також трави, голуби і музичний інструмент – кото. Різноманіття, що насправді вражає [2, р. 224]. Більшість з цих образів не були прийнятими у класичній поетичній традиції, однак декотрі все ж мали зв'язок з класичною літературою.

Центральне місце в збірці займає лірична героїня – молода закохана дівчина. Проте, образ молодої дівчини з'являється багаторазово й поза образом ліричної героїні. Серед них і танцівниці, і сільські дівчата, і закохані юні діви, гейші та навіть богині:

百合にやる天の小蝶のみづいろの翅にしつけの糸をとる神
(зі збірки «Скуйовджене волосся», № 225)

Лілеям щоб подарувати
метелика з небес,
з блакитних крилець
богиня виймає
ниточку намітки.

戸に倚りて菖蒲売る子がひたひ髪にかかる薄靄にほひある朝(あさ)
(зі збірки «Скуйовджене волосся», № 140)

До двері прихилилась
дівчина, що іриси продає.
Волосся над її чолом
туманом оповите.
Так ранок пахне.

Захоплення красою та юністю жіночих персонажів, порівняння їх краси з красою природи, так чи інакше, стає провідним мотивом віршів Акіко. Зокрема, поетеса порівнює довге волосся дівчини з квітучою гліцинією, вуста із пелюстками троянд, постать із тендітною квіткою, невинність із чистотою білого лотоса тощо.

御袖ならず御髪のたけときこえたり七尺いづれしら藤の花
(зі збірки «Скуйовджене волосся», № 101)

"Не як рукав,
а як твоє волосся довжиною" – почувла я.
Це мабуть хтось
про білий цвіт гліцинії
в сім шяку довжиною.

Найчастіше жіночий персонаж переживає сильне почуття: невимовне щастя, пристрасть, страждання через розлуку чи нерозділене кохання тощо.

Загалом, варто зазначити, що серед персонажів, які з'являються у віршах Йосано Акіко були ті, які мали прототип у реальному житті. Одним з найяскравіших та найбільш згадуваних із них є поет Йосано Теккан (1873–1935). У ранніх віршах поетеса називає його словом «師» («ші» – «вчитель, майстер»). Акіко поважала Теккана як вчителя, який відкрив для неї дорогу в літературу та мав великий вплив на її поетичний стиль.

師の君の目を病みませる庵の庭へうつしまるらす白菊の花
(зі збірки «Скуйовджене волосся», №113)

Мій вчителю,
болять у тебе очі.
Біля будиночку
в твоїм саду

я хризантеми білі посаджу.

У пізніших віршах – образ змінюється. Так, японська дослідниця сучасної японської літератури, Іцумі Кумі, у своїй роботі «Повна біографія Йосано Акіко» («Шинпан хьоден Йосано Акіко», 2007) зазначила, що поетеса у багатьох пізніших, менш реалістичних віршах називає свого коханого – Йосано Теккана – словом «神» («камі» – «бог»). Образи «бог осені», «бог вечора», «бог ночі», «бог кохання», «бог сумніву» поетеса використовує як образ коханого. Поряд з обожествленням самої ліричної героїні, ця метафора стає логічною. Найчастіше у віршах з'являється саме «бог ночі», зокрема у шести віршах, більшість із них – у першому розділі [5, с. 251]. Ніч, вечір і сутінки – це загалом провідна пора, що фігурує у збірці поетеси. Очевидно, що Акіко надає цій порі особливого значення як часу кохання.

У багатьох віршах поетеси Йосано Теккан з'являється в образі буддійського ченця. Одним з таких віршів, є найбільш критикована поезія збірки. У ній поетеса використала образ «*やは肌*» («*явахата*» – «ніжна плоть»):

やは肌のあつき血汐にふれも見でさびしからずや道を説く君
(зі збірки «Скуйовджене волосся», № 30)

«До шкіри ніжної
гарячої від току крові
не торкатись...
Чи не самотній ти,
що вказуєш нам Шлях?»

У цьому вірші, як і в багатьох подібних, Акіко звертається до молодого священика, який дав обітницю жити життям позбавленим кохан-

ня, пристрастей, але став об'єктом захоплення і кохання молодій дівчині. Саме Йосано Теккан в образі буддійського ченця наштовхнув Акіко на створення однієї з найяскравіших пар у збірці: молодого ченця та юної дівчини. Захоплення поетеси літературою епохи Хейан (794–1185) дало віршам відповідне квазі-історичне тло, яке створює для читача атмосферу цієї епохи. Ченець вже своїм статусом заперечував пристрасть як таку, але його молодість та привабливість не могли залишити байдужим ніжне дівоче серце. Ця пара з'являється в декількох віршах збірки.

Можна припустити, що ці герої були навіяні Акіко подіями з власного життя, оскільки і її друг Тецунан, і багато її сучасників зростали при буддійських монастирях, і, навіть її майбутній чоловік, Йосано Теккан, хоч ніколи і не жив як ченець, але формально мав духовний сан. Проте, можемо також стверджувати, що образи цих героїв мали і літературні джерела. Зокрема, ченець і невинна дівка з'являлися у віршах Шімадзакі Тосона (1872–1943) і Сусукіда Кюкіна (1877–1945). До них цей образ також мав популярність у японській літературі. Він має довгу історію в японських легендах, театрі та образотворчому мистецтві. Так, відомою є середньовічна легенда «Анчін Кійохіме денсецу» (『安珍清姫伝説』 – «Легенда про Анчіна та Кійо-хіме») та її реалізації: у п'єсі «Додзьоджі» (『道成寺』 – «Храм Додзьоджі») театру Но та п'єсі «Мусуме Додзьоджі» (『娘道成寺』 – «Дівчина з храму Додзьоджі») театру Кабукі [2, с. 214].

Найдавніше згадування сюжету даної повісті – в антологіях буддійських легенд сецува: він вперше з'явився в «Дай-ніхонкоку хоккекьо генкі» (『大日本国法華験記』, 1040-1044 pp.) та «Кондзяку-моногатарі» (『今昔物語』, 1120 p.), а згодом – у «Генко шякушо» (『元亨釈書』, 1322 p.). У даних збірках сюжет було адаптовано задля реалізації головної мети буддійських легенд сецува, тобто повчання. Так, у всіх трьох збірках сюжет було зведено до того, що хтива жінка перетворюється на змію, а чудодійна сила Сутри Лотоса врешті рятує її. Цілком завершеним і позбавленим даного моралізаторства сюжет постає в, так званому, «Додзьоджі енгі емакі» (『道成寺縁起絵巻』, 1573 p.) – сувої з малюнками, що містить повний запис легенди. Сувій є національним скарбом, що на даний момент зберігається у храмі Додзьоджі міста Танабе, префектури Вакаяма [2, с. 214].

У сюжеті йдеться про монаха-мандрівника Анчіна, що йшов у паломництво до Кумано. По дорозі він спинається на нічліг у маленькому селі. Старійшина села запрошує його до власного дому. Там він знайомиться з прийомною дочкою старійшини – Кійо-хіме, яка одразу ж закохується в ченця. Дівчина просить хлопця забути про подорож і залишитися з нею, проте він відмовляється. Кійо-хіме продовжує вмовляти і ченець врешті дає обіцянку повернутися до неї після паломництва до Кумано. Проте, він обманює дівчину і проходить повз її село на зворотному шляху. Дізнавшись про це від подорожніх, Кійо-хіме намагається наздогнати його. Анчін перетинає річку Хідака на човні і просить перевізника не брати дівчину на човен. Розлючена Кійо-хіме кидається в річку, від люті перетворюється на дра-

кона та продовжує переслідувати ченця. Анчін дістається храму Додзьоджі і просить прихистку в тамтешніх монахів. Ті ховають його у храмовому дзвоні. Однак, Кійо-хіме знаходить його, обвивається навколо дзвона та спалює його разом із Анчіном всередині, а сама скоює самогубство.

Трагічна історія забороненого кохання була дуже популярною, особливо в театральному мистецтві. Ми не можемо знати напевне, чи мав вплив на поезію Акіко саме цей літературний твір. Проте, цікавим є той факт, що центральна вулиця міста Сакай, де поетеса народилася і жила до двадцяти років, є частиною так званого «Великого шляху» – одного зі шляхів, яким паломники ходили до святилища Кумано – саме того храму, до якого йшов ченець Анчін у згаданій вище легенді [2, с. 20]. Таким чином, з великою вірогідністю, можемо припускати, що поетеса була добре знайома з сюжетом цієї історії і надихалася нею. Слід зазначити, оскільки подібні персонажі – молода дівчина і священик – не були характерними для класичної японської етичної традиції, проте широко використовувалися в сюжетах п'єс театрів Но та Кабукі, Акіко стала новатором, запровадивши дану тему в поезію [2, с. 214].

Найяскравішими віршами, у яких бачимо подібну молоді пару, є наступні:

堂の鐘のひくきゆふべを前髪に桃のつぼみに経たまへ君
(зі збірки «Скуйовджене волосся», № 7)

Звук храмового дзвону
під вечір долом стелиться.

Ти квітам персику,
що у моїм волоссі,
сутри прочитай.

Дівчина звертається до молодого ченця, який йде до храму на службу, вмовляючи його звернути свій погляд до неї. Прославляти її, а не будд. Весна і кохання мають бути релігією молодих людей – так вочевидь вважала поетеса [2, с. 213]. Цікаво, що ми фактично бачимо ту саму ситуацію, що й у легенді про ченця Анчіна і дівчину Кійо-хіме, яка так само просила молодого хлопця відвернутися від релігії і звернути свій погляд на неї.

В іншому вірші бачимо вже дещо іншу ситуацію:

うらわかき僧よびさます春の窓ふり袖ふれて経くづれきぬ
(зі збірки «Скуйовджене волосся», № 229)

Прокинувся від оклику
послушник молодий –
з весняного вікна
рукава довгі її кімоно
розсипали стоси сутр.

Молода дівчина, вочевидь, прибігла навідати свого друга, з яким вона знайома ще з дитинства. Він – послушник при храмі і багато вчиться, щоб стати ченцем. Весняне сонце змусило його задрімати над книжками. Вона ж заглянула через вікно в кімнату, занадто нерплюча, щоб увійти через двері. Довгі рукава кімоно дівчини означають, що вона досягла віку заміжжя. Проте вона і досі поводить як дитина, окликнувши хлопця, перекиляється через вікно і розсипає сувої сутр, які лежить на вікні або на підлозі. Символічне падіння священних текстів – образ торжества молодості і кохання над релігійними догмами [2, с. 214].

Ідея забороненого кохання ченця і юної дівчини міцно укорінилися в творах Акіко. Оскільки цей сюжет є чужим для класичної поетичної традиції Японії, включаючи його у свою поезію, Акіко додала ще один елемент до багатопланового світу збірки «Скуйовджене волосся», розширивши, разом з цим і образний світ форми танка [2, с. 214].

Посиланнями на образ Теккана є також такий персонаж, як мандрівник, який часто зустрічався в поезіях Акіко. Очевидно, це пов'язано з тим, що поет часто подорожував, виступаючи з лекціями, доповідями перед зацікавленою літературою молоддю. Яскравим прикладом може слугувати наступний вірш:

うなじ手にひくきささやき藤の朝をよしなやこの子行くは旅の君
(зі збірки «Скуйовджене волосся», №149)

Твоя рука на мій шиї.

Гліциній шепіт зранку

ледь чутний.

Тебе не в змозі я, мандрівнику,

спинити на твоїм шляху.

Ще одним персонажем, який походить із реального життя та часто зустрічається у віршах збірки, є поетеса Ямакава Томіко. Весь третій розділ присвячений стосункам трьох поетів – Акіко, Йосано Теккана та Ямакава Томіко. Детально описана їх нічна прогулянка біля храму Суміноє в серпні 1900 року та подорож, яку вони здійснили разом у листопаді 1900 року. Тоді вони відвідали храми Кіото і милувалися кленами, зупинившись в готелі в підніжжі гори Авата, де провели два дні.

Наступні вірші описують прогулянку біля Суміноє, де молоді люди складали поезії та писали їх на листі лотоса:

たけの髪をとめ二人に月うすき今宵しら蓮色まどはずや
(зі збірки «Скуйовджене волосся», № 176)

Дві дівчини,

з волоссям в повний зріст,

причарували навіть лотос білий

під місяцем блідим

цієї ночі.

荷葉なかば誰にゆるすの上の御句ぞ御袖片取るわかき師の君
(зі збірки «Скуйовджене волосся», № 177)

У центрі лотоса листка

перші рядки його вірша –

кому довірить він його –

мій вчитель молодий стоїть,

рукава підібравши.

Йдеться про те, що Йосано Теккан написав перші три рядки вірша і запропонував своїм ученицям продовжити його. Наступні вірші описують подорож поетів до Кіото та зупинку у готелі поряд із горою Авата:

ひとまおきてをりをりもれし君がいきその夜しら梅だくと夢みし
(зі збірки «Скуйовджене волосся», № 185)

З сусідньої кімнати

я зрідка чую подих твій.

У снах цієї ночі

білий цвіт

сливовий обіймаю.

次のまのあま戸そとくるわれをよびて秋の夜いかに長きみちかき
(зі збірки «Скуйовджене волосся», № 183)

В кімнату поряд,

фусума відсунувши, зайшла.

Мене спитав він:

довга чи коротка

для мене ніч осіння була?

Слід зазначити, що поети були щирими друзями, хоча між ними існував любовний трикутник. Томіко, як і Акіко, була закохана в Йосано Теккана. Він же спочатку був зацікавлений обома молодими поетесами, але згодом особливу увагу вже ж виявляв до Акіко. Йосано Теккан використовував поетичні імена. Так, він називав Томіко «白百合» («*шираюрі*» – «біла лілея»), а Акіко – «白萩» («*ширахагі*» – «білий кущ хагі»), використовуючи ці імена й у своїх віршах. Йосано Акіко також активно їх вживала. У цьому вірші поетеса, ніби говорить від імені своєї подруги Томіко:

おもひおもふ今のこころに分ち分かず君やしら萩われやしる百合
(зі збірки «Скуйовджене волосся», № 178)

Думки, думки, що у серцях.

Ними поділишся,

а може – ні.

Лілея біла я,

ти – білий цвіт хагі.

Так, весь третій розділ, що має назву «Біла лілея», закінчується тим, що Ямакава Томіко покидає своїх друзів: вона має вийти заміж за наказом свого батька. Більшість віршів у кінці розділу – скорботні вірші про нещасну подругу поетеси та її долю.

У двох віршах збірки з'являється персонаж «варава» (童^{わらは}) – маленький крилатий хлопчик, якого сама Акіко, у коментарях називає «купідоном». Очевидно, що цей нехарактерний для японської культури образ є прямим запозиченням з європейської культури [2, с. 220].

いづこまで君は帰るとゆふべ野にわが袖ひきぬ翅ある童
(зі збірки «Скуйовджене волосся», № 91)

«Як далеко ти

від дому свого?» –

у сутінках на полі

крилатий хлопчик

мене потягнув за рукав.

Ще одним цікавим персонажем є кото. Загалом, образ кото з'являється у 15-ти віршах збірки. Окремої уваги, на наш погляд, заслуговують два вірші, у яких з'являється діалог музичного інструмента з ліричною героїнею – своєю господаркою. Загалом, образ кото наявний у 15-ти віршах збірки.

そら鳴りの夜ごとのくせぞ狂ほしき汝よ小琴よ片袖かさむ (琴に)
(зі збірки «Скуйовджене волосся», № 276)

Від вітру кожну ніч співати

ти маєш звичку,

о, моє безумне кото.

Дозволь тобі запропоную

свої рукава я для сну.

(до кото)

ぬしえらばず胸にふれむの行く春の小琴とおぼせ眉やはき君
(琴のいらへて)

(зі збірки «Скуйовджене волосся», № 277)

Господаря не обираю.

Він – той, до серця хто візьме.

Весною, що минає,

про ніжні твої брови

я, кото, думаю лише.

(кото відповідає)

Варто зазначити, що розмова із персоніфікованим музичним інструментом не є новою для японської поезії. Зокрема, у п'ятому сувої «Ман'юсю» («Збірки міриад листків», VIII ст.) є два вірші видатного поета VIII ст. Отомо Табіто, у яких поет розмовляє із своїм кото, яке уві сні поета перетворюється на молоду дівчину і розказує йому свою історію: як зростала вона на високій горі на острові і чекала, коли знайдеться справжній майстер, що зробить з неї музичний інструмент, і вона стане супутницею освіченої людини.

Коли це буде,
і день той прийде,
щоб стали моїм узголів'ям коліна
того чоловіка, що любить і знає
звук пісні?

(«Збірка міриад листків», вірш № 810)

З біографічних відомостей про Йосано Акіко відомо, що серед збірок давньої японської літератури «Ман'юсю» була однією з найулюбленіших книг поетеси. Тому можемо з впевненістю говорити про те, що подібний образ класичної літератури був їй добре відомий.

Висновки з даного дослідження і перспективи. Таким чином, окрім біографічного походження ліричної героїні, яка уособлює у собі саму поетесу, молоді поетеси Ямакава Томіко, а також образу коханого, який переймає риси Йо-

сано Теккана, інші персонажі, що зустрічаються в поезії Акіко – це, за рідким виключенням, абстрактні герої. Серед них велике різноманіття: боги і богині кохання («*коі но камігамі*»), купідони («*варава*»), художники («*едакумі, еші*»), поети («*шіджін*»), вчитель («*ші*»), молоді дівчата («*отоме*»), закохана жінка, куртизанки епохи Хейан, молоді буддійські ченці, молоді гейші («*майхіме*») та навіть музичний інструмент – кото, голуби і трави [2, с. 224].

Варто наголосити на європейському джерелі походження образу купідона – «*варава*», а також походження образів персонажів кото, юного ченця та молоді дівчини з класичної японської прози. Решта персонажів, зокрема боги кохання та весни, голуби, трави були авторським новаторством.

Збірка поетеси – це своєрідний театр, на якому велика кількість героїв розіграє різноманітні за тематикою п'єси. Серед них і реалістичні, і фантастичні, проте вони переплітаються між собою, створюючи своєрідну історію [2, с. 231]. Варто зазначити, що збірка «Скуйовджене волосся» – це перша спроба поетеси на літературному поприщі. Відомими є також збірки «Маленьке віяло» (1904 р.), «Плащ кохання» (1905 р., у співавторстві з Томіко Ямагава й Масако Масуда) та «Ганцівниця» (1906 р.), які також варті детального дослідження.

Список літератури:

1. Аністаренко Л.С., Бондаренко І.П. Словник японських літературознавчих термінів. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. 208 с.
2. Бейчман, Джанін. Вхопити жар-птицю: Йосано Акіко і народження жіночого голосу в сучасній японській поезії. Гонолулу : Видавництво університету Гаваї, 2002. 338 с.
3. Галич О.А., Назарець В.М., Васильєв Є.М. Теорія літератури: підручник; за наук. ред. О.А. Галича. Київ : Либідь, 2008. 488 с.
4. Долин А.А. Японский романтизм и становление новой поэзии. Москва : Наука, 1978. 282 с.
5. 逸見久美『新みだれ髪全釈 晶子第一歌集』[Цумі Кумі. Шін «Мідарегамі» дзеншияку] [Цумі Кумі. Новий повний коментар до антології «Скуйовджене волосся»] / Цумі Кумі. Токіо : Ягі шьотен, 2007. 348 с.

References:

1. Anistarenko, L.S., & Bondarenko, I.P. (2012). *Slovnnyk yaponskykh literaturoznavchykh terminiv* [The Dictionary of Japanese Literary Terms]. Kyiv: Dmytro Burago's Publishing House.
2. Beichman, Janine (2002). *Embracing the Firebird: Yosano Akiko and the Birth of the Female Voice in Modern Japanese Poetry*. Honolulu: University of Hawai'i Press.
3. Halych, O.A., Nazarets, V.M., & Vasyliiev, Ye.M. (2008). *Teoriia literatury: pidruchnyk* [Theory of Literature: textbook]. Kyiv: Lybid.
4. Dolin, A.A. (1978). *Yaponskiy romantizm i stanovleniye novoy poezii* [The Japanese Romanticism and the Formation of New Poetry]. Moscow: Nauka.
5. 逸見久美『新みだれ髪全釈 晶子第一歌集』(2007). (Itsumi Kumi. Shin «Midaregami» Dzenshiaku) [Itsumi Kumi. The new full commentary on the anthology "The Tangled Hair"]. Tokio: Yagi Shoten.